

NORGES HØYESTERETT

Den 4. mars 2010 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2010-00405-A, (sak nr. 2009/1001), sivil sak, anke over beslutning,

A

B

(advokat Bendik Falch-Koslung – til prøve)

mot

X kommune

(advokat Knut Lindboe)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd om ikke å samtykke i å fremme foreldrenes anke i en barnevernsak. Spørsmålet er om beslutningen skulle vært begrunnet.
- (2) C er en 13 år gammel gutt fra Iran, som kom til Norge med foreldrene i 2003. Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Oslo og Akershus traff i april 2005 vedtak om å overta omsorgen for C, jf. barnvernloven § 4-12, og han flyttet til fosterhjem i august samme år. Foreldrene brakte nemndas vedtak inn for Asker og Bærum tingrett, som opprettholdt vedtaket og fastsatte samvær for foreldrene. Foreldrenes anke til Borgarting lagmannsrett ble fremmet, men førte ikke fram.
- (3) Foreldrene fikk i oktober 2006 en datter. Det ble truffet vedtak om omsorgsovertakelse, men ved dom i Asker og Bærum tingrett i oktober 2007 ble vedtaket opphevet. Foreldrene krevde deretter at også C skulle tilbakeføres. Spørsmålet ble behandlet av fylkesnemnda, som 16. september 2008 traff følgende vedtak:

”Fylkesnemndas vedtak av 21. april 2005 om omsorgsovertakelse av C f. 210896 oppheves ikke, jf. lov om barneverntjenester § 4-21, første ledd, 1. og 2. punktum.”

- (4) Foreldrene brakte nemndas vedtak inn for Asker og Bærum tingrett, som 28. januar 2009 avsa dom med slik domsslutning:

”X kommune frifinnes.”

- (5) Foreldrene anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett, som 27. april 2009 traff slik beslutning:

”Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.”

- (6) Beslutningen inneholder før slutningen følgende tekst:

”Saken gjelder barnevern.

A og B har erklært anke over Asker og Bærum tingretts dom av 28. januar 2009.

Lagmannsretten har vurdert om det er grunnlag for å gi samtykke, men finner at ingen av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd for å kunne gi samtykke til at anken fremmes er oppfylt.

Etter dette blir slikt samtykke ikke gitt.

Beslutningen er enstemmig. ”

- (7) A og B har anket over lagmannsrettens saksbehandling, og gjort gjeldende at lagmannsretten skulle begrunnet sin beslutning. Ved kjennelse 24. juni 2009 besluttet forberedende dommer at ankebehandlingen i Høyesteretts ankeutvalg skulle stanses inntil det forelå endelig avgjørelse i sakene 2009/363 og 2009/365, som gjaldt spørsmålet om plikt til å begrunne beslutninger etter tvisteloven § 29-13 annet ledd. Ved kjennelse 18. september 2009, inntatt i Rt. 2009 side 1118, avgjorde Høyesterett at det gjelder et krav om begrunnelse i saker etter den bestemmelsen.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg besluttet deretter at anken skulle avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstolloven § 5 første ledd annet punktum, og at behandlingen skulle følge de regler i tvisteloven § 30-10 og § 30-11 som gjelder for anke over dommer, jf. tvisteloven § 30-9 fjerde ledd.
- (9) Saken er behandlet sammen med sak nr. 2009/1464, og prosessfullmektigene har samarbeidet om anførselene. De anførselene som er felles for begge saker, og som gjelder spørsmålet om det forelegger en generell plikt til å begrunne avgjørelser om ikke å samtykke i å fremme foreldres anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd, er gjengitt i kjennelsen av i dag i sak nr. 2009/1464. Her begrenser jeg meg derfor til en kort gjengivelse av de generelle anførselene.
- (10) De ankende parter, *A og B*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (11) Lagmannsrettens avgjørelse etter § 36-10 tredje ledd om ikke å samtykke i å fremme foreldres anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd, skal grunngis. Fire argumentasjonsrekker underbygger dette:

- (12) For det første kan begrunnelsesplikt utledes av bestemmelsen selv, tolket i lys av prinsippet nedfelt i tvisteloven § 1-1 om at viktige avgjørelser skal begrunnes, og rettspraksis, som allerede har gjort store innhogg i regelen om at beslutninger ikke skal grunngis.
- (13) For det andre kan plikten forankres i den hypotetiske lovgiverviljen og systembetraktninger: Man ville ikke i dag gått inn på en ordning uten begrunnelse hvis man hadde kjent til den senere tids utvikling, hvoretter det bare er i mindre viktige saker lagmannsretten kan unnlate å begrunne beslutninger om ikke å fremme anker. Barnevernssakene kan ikke ansees som mindre viktige.
- (14) For det tredje tilsier reelle hensyn at avgjørelsene begrunnes: Hensynet til å sikre reell prøving, etterprøving og overprøving står sterkt, og i tillegg kommer at en begrunnelse kan styrke foreldrenes tillit til systemet og dermed bidra til å skape ro rundt barnet.
- (15) For det fjerde følger det av Den europeiske menneskerettskonvensjon, EMK, artikkel 6 nr. 1 at realitetsavgjørelser og viktige prosessuelle avgjørelser skal begrunnes. Den påankede avgjørelsen griper inn i retten til familieliv, jf. EMK artikkel 8, og Den europeiske menneskerettsdomstolen vil være opptatt av beslutningsprosessen.
- (16) Begrunnelsen i denne saken er ikke tilstrekkelig:
- (17) Selv om det ikke sies uttrykkelig i anken hvilket av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd for å fremme anken som anses oppfylt, må anken forstås slik at det anføres vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling, jf. § 36-10 tredje ledd bokstav c.
- (18) I anken fremføres fem hovedankepunkter mot tingrettens dom: Tingretten skulle undersøkt hvorfor C ikke vil bo hos sine foreldre, tingretten hadde ikke tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at C har oppfattet vold fra far, tingretten har ikke vurdert hvor dypt Cs frykt og avvisning i forbindelse med samvær stikker, det var feil av tingretten å legge til grunn at foreldrene ikke har erkjent alvoret i det C har vært utsatt for, og tingretten har lagt for lite vekt på det biologiske prinsipp og hensynet til kulturell tilhørighet.
- (19) Lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil når den ikke har gjengitt anførselene i anken, ikke har angitt hvilket eller hvilke samtykkealternativer som er vurdert, og heller ikke har inkorporert tingrettens begrunnelse.
- (20) *A og B* har nedlagt slik påstand:
- ”Borgarting lagmannsretts beslutning av 27. april 2009 oppheves.”**
- (21) Ankemotparten, *X kommune*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (22) Verken av loven, rettspraksis eller EMK kan det utledes noen generell plikt til å begrunne beslutninger om ikke å samtykke til fremme av anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd. Utgangspunktet og hovedregelen er at barnevernssaker ikke lenger skal behandles i lagmannsretten. Fylkesnemnda er reelt sett første instans, slik at samtykke til lagmannsrettsbehandling kan sammenlignes med nektelse av tredjeinstansbehandling etter

tvisteloven § 30-4, hvor det ikke er begrunnelsesplikt. Tvisteloven § 36-10 er en spesialbestemmelse begrunnet i barnets behov for at prosessen ikke trekker i langdrag, og dersom det skal innføres en begrunnelsesplikt, er det en lovgiveroppgave.

- (23) Det foreligger ikke særlige omstendigheter som tilsier at det i denne saken foreligger begrunnelsesplikt.
- (24) Subsidiært, dersom det skulle gjelde en plikt til å begrunne beslutninger, gjøres det gjeldende at lagmannsrettens beslutning er tilstrekkelig begrunnet.
- (25) X kommune har nedlagt slik påstand:
- ”Anken forkastes.”**
- (26) *Jeg er kommet til at anken ikke fører fram.*
- (27) Høyesterett har i kjennelsen i sak nr. 2009/1464, som er avsagt tidligere i dag, avgjort at det ikke foreligger en generell plikt til å grunngi beslutninger om å nekte å fremme foreldres anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd. Jeg viser til begrunnelsen i kjennelsen, og kommenterer ikke nærmere spørsmålet om hvorvidt det generelt foreligger begrunnelsesplikt.
- (28) Av tidligere praksis fra Høyesteretts ankeutvalg fremgår det at en begrunnelsesplikt likevel foreligger hvis særlige omstendigheter tilsier det.
- (29) Jeg kan ikke se at det foreligger slike særlige omstendigheter i denne saken. I anken til lagmannsretten angripes tingrettens saksbehandling og bevisbedømmelse. Det er imidlertid ikke fremkommet opplysninger som tilsier at lagmannsretten burde begrunnet hvorfor den ikke finner at det er vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling.
- (30) De ankende parter har anført at lagmannsretten skulle ha gjengitt de ankende parters anførsler, noe som i og for seg kunne vært et krav selv om det ikke foreligger en begrunnelsesplikt. Jeg kan imidlertid ikke se at det er grunnlag for å oppstille et slikt krav. Som det fremgår av dagens kjennelse i sak nr. 2009/1464 avsnitt 60, kan det heller ikke kreves at det angis hvilket eller hvilke av vilkårene i § 36-10 tredje ledd som er særlig vurdert. Det er tilstrekkelig at lagmannsretten gjør det klart at ingen av vilkårene i § 36-10 tredje ledd for å kunne gi samtykke til at anken fremmes, er oppfylt, slik det er gjort i vår sak.
- (31) Anken må etter dette forkastes.
- (32) Jeg stemmer for slik

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (33) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (34) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (35) Dommer **Webster:** Likeså.
- (36) Dommer **Coward:** Likeså.
- (37) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: